

Turcja: historyczna decyzja PKK o samorozwiązaniu

Zuzanna Krzyżanowska

12 maja Partia Pracujących Kurdystanu (PKK) ogłosiła decyzję o porzuceniu walki zbrojnej i samorozwiązaniu. W komunikacie organizacja – uznawana za terrorystyczną – stwierdziła, że jej historyczna misja dobiegła końca w związku z pojawieniem się w Turcji możliwości politycznego rozwiązania „kwestii kurdyjskiej”. O zakończeniu działalności zdecydowano podczas kongresu PKK, który odbył się w dniach 5–7 maja w dwóch bliżej nieokreślonych lokalizacjach na terenie Iraku.

Prezydent Recep Tayyip Erdoğan nazwał deklarację PKK „ważnym krokiem w kierunku Turcji bez terroru” i zapowiedział bardziej szczegółowe oświadczenie na ten temat w najbliższym czasie. Zaznaczył również, że Ankara uważa decyzję o samorozwiązaniu partii za wiążącą wobec organizacji powiązanych z PKK na całym świecie.

Decyzja kongresu PKK to kolejny etap trwającego od października ub.r. procesu „kurdyjskiego otwarcia”, w ramach którego rządzący Turcją negocjują porozumienie pokojowe z PKK za pośrednictwem legalnej kurdyjskiej Partii Równości i Demokracji Ludów (DEM). Samorozwiązanie było podstawowym stawianym przez władze państwa warunkiem dalszego prowadzenia rozmów.

Komentarz

- **Deklaracja kongresu PKK spotkała się w Turcji z przychylną reakcją rządzących oraz głównej partii opozycyjnej.** Ankara, od zeszłego roku uczestnicząca w rozmowach pokojowych z tą organizacją, oczekiwała tego typu oświadczenia. 27 lutego br. jej historyczny przywódca Abdullah Öcalan wezwał ją do samorozbrojenia (szerzej zob. [Nowe „kurdyjskie otwarcie” w Turcji – wyboista droga do pokoju](#)). Z perspektywy władz tureckich samorozwiązanie stanowi warunek konieczny kontynuacji procesu normalizacji. Do postępów pozytywnie odniosła się także Republikańska Partia Ludowa (CHP), choć szeroko pojęte tureckie środowiska opozycyjne wyrażają zaniepokojenie, że negocjacje mogą być elementem planu przedłużenia sprawowania urzędu przez Erdoğan na drodze nowelizacji konstytucji przy wsparciu partii DEM. W takim scenariuszu ta ostatnia miałaby poprzeć prezydenta w zamian za koncesje, takie jak rozszerzenie praw mniejszości kurdyjskiej, np. w edukacji.
- **Nieznane są szczegóły procesu rozbrojeniowego PKK – zarówno w wymiarze militarnym, jak i politycznym.** Dotychczasowe wypowiedzi obu stron nie obejmowały takich kwestii jak sposób przekazania uzbrojenia oraz dalsze losy bojowników organizacji – zarówno tych przebywających w więzieniach na terenie Turcji, jak i tych prowadzących działania zbrojne w państwach ościennych (Syria, Irak). Nie przesądzono

też o przyszłości Öcalana, od 1999 r. odbywającego karę dożywotniego pozbawienia wolności w więzieniu o zaostrzonym rygorze. Poprawa jego warunków życia była jednym z kluczowych żądań strony kurdyjskiej. Jak dotąd władze nie ustosunkowały się otwarcie do postulatów formułowanych przez DEM – konstytucyjnego uznania praw mniejszości kurdyjskiej i demokratyzacji państwa, w tym zaprzestania politycznych represji wobec legalnie działających partii kurdyjskich oraz wstrzymania operacji wojskowych przeciwko siłom kurdyjskim poza Turcją.

- **Samorozwiązanie PKK ma szansę zakończyć trwający od ponad 40 lat konflikt pomiędzy organizacją a państwem tureckim**, który do dziś skutkował dziesiątkami tysięcy ofiar po obu stronach. Z punktu widzenia Ankary przeszkodę dla zawarcia porozumienia pokojowego stwarza dalsza obecność ugrupowań kurdyjskich w Syrii. Ankara uważa je za część PKK i domaga się ich rozwiązania, w tym likwidacji Rożawy – istniejącej tam de facto kurdyjskiej autonomii, zarządzanej przez Syryjskie Siły Demokratyczne (SDF). Trwałość ewentualnego porozumienia turecko-kurdyjskiego będzie zależała od powodzenia ponownej unifikacji Syrii. Perspektywę osiągnięcia stabilnego pokoju osłabia również zaostrzający się autorytarny kurs władz Turcji. Rosnąca presja na opozycję, w tym aresztowanie opozycyjnego burmistrza Stambułu Ekrema İmamoğlu (szerzej zob. [Turcja: fala protestów po aresztowaniu burmistrza Stambułu](#)), podważa wiarygodność władz w Ankarze w procesie demokratyzacji państwa.